

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K;
za četrt leta 3-50 K, mesečno 1-20 K;
za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9-50 K za četrt leta 4-80 K.

Posredna številka 10 v.

Reklamacije so pošiljane prosto.
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo,
razen tistih, ki so poslani po
zaposli. Enostopna polit-vrsta
(širina 80 mm) za enkrat 20 v.,
večkrat po dogovoru.

48. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 22. maja 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo
«Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave
naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo
«Rdečega Prapora», Ljubljana, Selenburgove ulice 6/II.

Deželne finance.

Deželnim odborom hoče finančni minister od-
kazati 106 milijonov kron za saniranje njihovih
financ. A deželni odbori niso zadovoljni. Finančni
minister hoče napeljati vse indirektno davke v
državno blagajno, zato pa je pripravljen, podpi-
rati dežele; a deželni odbori hočejo sami imeti odprte
vire in povrh tega državno podporo. Konflikt med
državo in deželami je očividno. Nekateri deželni
odbori, med njimi v prvi vrsti češki, so že jasno
pokazali barvo in protestirajo proti namenom du-
najske vlade.

Navidezno si stoji zopet nasproti dvoje zna-
nih načel: Centralizem državne vlade in avtono-
mija dežel. To je v Avstriji star boj; njegovo
nadaljevanje je najboljši dokaz, da hodi razvoj in
napredek v tej državi polzevo pot in da nima
meščanstvo v Avstriji zmisla za svoje lastne po-
trebe, za svoje politične naloge.

Dannadan slišimo, da je vprašanje vseh
vprašanj v tej državi narodno vprašanje. Vsaka
malenkost se presoja z narodnega stališča. Vsak
zakonski načrt zadeva ob narodne interese; v vsaki
reformi se išče narodni značaj; vsaka šola,
vsako sodišče, vsaka železnica in vsaka cesta sproži
narodni problem. In vsi, prav vsi priznavajo zna-
menito važnost narodnega vprašanja; vsi se skli-
cujejo nanj, vsi mu podrejajo svoje programe in
svojo taktiko.

Pa glejte! Oficielno pravzaprav niti ne po-
znamo narodov v Avstriji. V osnovnih zakonih se
sicer nekaj govori o enakopravnosti vseh naro-
dov, toda to so besede, ki imajo vzrok, ne pa vse-
bine. Zakaj če vprašamo, kaj je v Avstriji «narod»,
ne dobimo odgovora, ki bi mogel obveljati sprčo
ustave. Organizirana je država, organizirana je
skupnost z Ogrsko, organizane dežele, okraji, ob-

čine. Toda narod? ... Za oficielno politiko je «na-
rod» abstrakten pojem.

Da nimajo dežele nič opraviti z narodnostjo,
je stara pesem. Nobena dežela ne obsega celote
kateregakoli naroda; skoraj nobena dežela nima
popolnoma enotnega narodnega značaja. Z nardo-
nega stališča nima torej noben narod povoda, ogre-
vati se za blaginjo dežel, za deželno avtonomijo,
za deželne finance in za take reči. Treba je že
take vratolomne politične telovadbe, kakršno uga-
njajo meščanski Čehi in Poljaki, da se more za-
pisati deželna avtonomija na narodno zastavo. Za
narode, ki hočejo res narodno živeti, je obstanek
dežel, pa naj se imenujejo kronovine ali kralje-
vine, samo ovira in prav nobenega povoda ni-
majo, da bi se ogrevali za te nenaravne, iz pre-
teklosti zaostale oblike. Obstane dežel nam kaže
brezuspешnost meščansko narodne politike, ne pa
da bi se iz njega dala izvajati opravičenost ogrom-
nih žrtv, ki jih hočejo naložiti ljudstvu. Če bankro-
tirajo vse dežele, je to za narode prav vseeno; še
več: Samo na razvalinah dosedanjih dežel bo mo-
goča organizacija narodov.

Toda — doslej so dežele na svetu in morajo
gospodariti. Recimo da je tako. Tedaj pa vpra-
šamo, koga zanimajo sedaj sedanje dežele? Nova
bremena za deželne potrebe hočejo naložiti
delavnemu ljudstvu. Zakaj da ne bodo večjega
dela davkov na pivo in žganje plačevali velepo-
sestniki, kapitalisti, škofi, je menda tako znano, da
ni treba šele dokazov. Kaj pa se ima delavno
ljudstvo zanimati za dežele? Kaj ima od njih? Ko-
liko pravice ima v njih?

Vsakdo ima toliko pravice, kolikor je more za-
stopati. Blagonaklonjenost absolutizma ne velja nič
v ustavni dobi. Dandanes se že precej splošno
razume, da zastopa v politiki vsakdo svoje in-
terese. In zato je glavno vprašanje: Kdo zastopa
v deželah interese in pravice delavnega ljud-
stva?

Odgovor na to vprašanje dajejo deželni volilni
redi. Pustimo dežele, v katerih ne prebivajo Jugo-
slovani. Dovolj žalostna je slika, ki jo imamo v
naših krajih. Ni ga deželnega zbora, v katerem bi
bil doslej le en jugoslovanski zastopnik delavstva,
Zakaj živ krst ne bo smatral Benkoviča ali pa
Turka za delavskega zastopnika. Razlog pa ni ta,
da bi bilo delavstvo preneznatno ali preslabo or-
ganizirano; čeprav je po naših krajih industrija še
slabo razvita, čeprav se socialistične organizacije v
slovenskih in hrvatskih deželah ne morejo meriti
s češkimi ali nemškimi, so vendar številke pri vseh
volitvah zadnjih let pokazale, da je tudi pri nas
toliko socialistične mislečega delavstva, da bi po
vsaki proporciji morale imeti svoje zastopstvo. A
nima ga nikjer, ker so volilni zakoni povsod na-
menoma tako sestavljeni, da je delavstvu onemo-
gočeno sodelovanje pri deželnih upravah.

Torej: Nič pravice, ampak ogromna bremena.
Privilegiranci delajo deficite, delavstvo naj jih plačuje.
Delavstvo bi moralo biti manj vredno kakor nek-
danji sužnji, če se ne bi z vso močjo uprlo temu
namenu in če ne bi stopilo z vso močjo na noge,
da si brezobzirno pribori enakopravnost
tudi v deželah. Boj za splošno in enako
volilno pravico se mora začeti z vso od-
ločnostjo in ne sme utihniti do zmage!

Tolstoj in vojna.*)

Po tej veri uče ljudje, da je bog trojen, da
je poleg trojnega boga še nebesna cesarica in po-
leg cesarice še razni svetniki, katerih telesa še niso
segnila, in da je poleg svetnikov še mnogo sve-
tih podob božjih in nebeske cesarice, katerim
se morajo postavljati svečke in katere se mora
moliti s sklenjenimi rokami. Ljudje, ki so od det-
skih let temu priučeni, verujejo vsako brezmislico,
ki se jim govori. Kadar so ljudje tako poneumljeni,
da verujejo v to, da je bog tisto, kar visi v kotu

*) Glej «Rdeči Prapor» številka 39.

PODLISTEK.

Vihar.

Na vsak način si človek lahko glavo beli o
zmislu življenja tudi ob majhni plači in če živi v
zelo skromnih razmerah.

Toda Janez Frič se ni nikdar ukvarjal s ta-
kimi rečmi, temveč je pojmoval življenje tako kakor
se je pač kazalo. Vsa njegova modrost o življenju
je bila obsežena v enem samem, nikdar ne izre-
čenem stavku: Mora se potrpeti. Namreč: V svoji
duši je sovražil to teorijo; toda v resnici ji je iz-
ročil vse svoje življenje, dasi mu je bilo včasih prav
težko. A kaj naj bi bil storil drugega? Plača se ne
poveča, pa naj človek misli in modruje, da bi
zblaznel; iz tega pa sledi nujno in neizogibno, da
se morejo omejiti potrebe, zakaj drugače ni mo-
goče izhajati. In izhajati se mora ... mora ...

Janez Frič je imel tovariša, katerega ni mogel
razumeti.

Peter Pintar je neprenehoma godrnjal. Dejal
je na primer: «Saj se ne pritožujem zaradi plače;
ampak kje ostane pravica, če zahtevajo, da naj
izhajam s plačo, pa mi ne dajo toliko, kolikor po-
trebujem?»

Frič je menil, da imajo take in enake opazke
biti dovtipi; toda kako morejo poštnemu uradniku
prihajati dovtipi na misel? Če nima vinarja v žepu,
pa mu gredo skozi prste svote, s katerimi bi leta

in leta lahko živel imenitno in brez skrbi, ga že
morda obhajajo prav prijetni občutki, ampak dov-
tipi se mu ne porajajo v glavi.

Kadar se mu je prav slabo godilo, je bil
učinek posebne, čudne vrste. Nekje v prsih, ne
da bi bil mogel natančno povedati kje, je tedaj
ležalo nekaj trdega. Morda je bil kamen. To je
pritislo tako močno, da je dihanje postalo nepravilno
in končno se ga je polastila huda mrzlica; tedaj
ni mogel natančno šteti, občutil je grozen strah,
zbal se je računskih pregreškov, pregledal je ne-
šteto krat svoje delo in če je bilo že prepozno, je
bil ves dan v strahu, da se mu dokaže napaka, da
mu odračunajo škodo od plače, da ga kaznijo,
suspendirajo ali pa celo odslovo.

Verjeti sicer ni mogel, da bi bil kamen, a če
ni bila vera, je bil vendar občutek in umivanje z
mrzlo vodo je pač nekoliko olajšalo bolečine, ni
jih pa moglo odpraviti.

Pa vendar si je Frič pridobil popolno za-
upanje. In zaslužil ga je; tujega denarja se ne bi
bil mogel nikdar dotakniti in vesten je bil brez
primere.

Nekoč je imel toliko dela, da je prišel s časom
navskriž in mu nikakor ni bilo mogoče, pred za-
ključkom še enkrat pregledati račune. Ko je zvečer
prišel domov, se je naenkrat domislil, da se je
vštel. Za osem kron se je bil moral všteti. Svojega
denarja je imel še deset kron. Takoj jih je položil
osem v miznico in pet dni je živel z ostankom,

dokler se ni prepričal, da je bila računsko pomota
samo v njegovi fantaziji.

Tedaj je polagoma okrevaj, končno si je celo
privoščil pol litre vina in le malo je bilo treba,
pa bi bil odprl filozofičnemu uvaževanju vrata svo-
jih možganov. Življenje mora vendar imeti smoter
in ne sme obsegati le jedi in pijače, pisarniškega
dela, subordinacije in spanja, temveč tudi še kaj
drugega ...

Toda Frič si ni belil glave, da bi rešil uganko
življenja. Vznemirjenje zadnjih dni je bilo tako
silno, da je postala reakcija neizogibna, pijače, ka-
tere ni bil vajen v tako veliki meri, jo je pa še
pospešila. Tuden in brez misli je odpotoval domov,
kjer ga je premagal spanec brez odpora.

Friča ni nagnenje prignalo k pošti. V nekda-
njih letih si je bil naslikal, kako krasno bi bilo,
poučevati tam, kjer se je sam kot dijak ukvarjal
z Rimljani in Grki. Imel bi veliko knjižnico in ob
dolgi zimski večerih bi rabil svojo latinščino za
kaj drugega, kakor da bi čital «De bello Gallico».
Morda bi napisal razpravo o Aristotelu ...

Toda že davno pred maturo je moral Frič
spoznati, da se nikoli ne uresničijo sanje ubogega
študenta. V viših razredih latinske šole se je že
kaj težko upiral mikavnemu semenišču. Vendar mu
je pa dajala predstava mračnih celic z neprijetnim
duhom toliko moči, da je resigniral na gotovo
vsakdanje kosilo in iskal druge poti, po katerih bi
prišel do Homera in Vergila.

Dalje prih.

i. t. d., da je koristno, poljubljati deščice in podobne reči in postavljati prednje svečke za to življenje in za bodoče, takrat jih pokličejo v službo ter jih vodijo, kakor hočejo, s tem, da se predvsem zaklinjajo na sveti evangelij (v katerem je seveda prepovedano prisegati), da store vse in celo ono, kar je prepovedano v istem evangeliju, in potem ko so jih poučili, da ubijati ljudi po ukazu vlade ni greh, in jih uče, da je greh le, ne biti pokoren poveljstvu. Taka prevara vojaka, da sme brez greha ubijati ljudi, ne stoji osamljena, a je zvezana s celim sistemom prevar, ker bi brez teh prevar tudi ona ne bila delujoča.

Le človek, ki — je docela poneumljen po tej laži, ki se naziva pravoslavje vera, ki se mu izdaja za krščanstvo, more verjeti, da krščanu ni greh stopiti v vojaško službo, obečaje slepo pokoriti se vsakemu človeku, ki je višji po činu, ter po volji drugih utiti se ubijati človeka in izvrševati najstrašnejša, od vsakega zakona prepovedana hudo delstva. Človek, ki je prost te prevare, nikdar ne verjame tega.

Vlada zna to. Zaradi tega ne sledi za ničemer s takim strahom in zanimanjem, kakor za tem, da bi se obča cerkvena prevara, brez katere ni mogoča ni oblast, vršila od mladih let nad vsemi otroci in se vzdrževala tako, da bi se ji niti en sam človek ne mogel odtegniti. Vlada vse dopušča: pijanstvo, razvrat (in ne samo da dopušča, celo vzpodbuja pijanstvo in razvrat: to pospesuje poneumjevanje), no, protivi se z vsemi silami temu, da bi se ljudje osvobodili od prevare in osvobodili tudi druge.

Ruska vlada posebno kruto in sleparsko vrši to prevaro. Ona predpisuje vsem svojim podnikom in v nasprotnem slučaju grozi s kaznijo, da se krste v mladeniški starosti vsi otroci v takozvani pravoslavni cerkvi. Kadar so otroci krščeni, t. j. se imajo za pravoslavne, takrat jim pod grožnjo smrtni kazni prepoveduje razsojati o veri, v kateri so bili proti svoji volji krščeni, in za izstop iz nje in za prehod v drugo se istotako polagajo kazni, tako da je nemogoče pri ruskih ljudeh reči, da verujejo v pravoslavno vero; oni ne vedo, ali verujejo ali ne verujejo, ker so bili uvedeni v to vero takrat, ko so bili še otroci. Drže se nasilno v natvezeni jim veri po grožnji in kazni. Vsi ruski ljudje so vlovljeni v pravoslavje, po prevari in s krutim nasiljem se v njej vzdržujejo.

Zato je edino sredstvo rešiti vse te ljudi od yse te bede, osvoboditi jih te laži v prisvojitvi istinitnega krščanskega učenja, katero se jim skriva s prisilnim učenjem. To istinito krščansko učenje je priprosto, jasno in vsem pristopno, tako kakor je to govoril Kristus sam. No, prosto in pojmljivo je le tedaj, kadar se človek osvobodi laži, v kateri je bil vzgojen in katero izdajajo za božjo resnico.

Nemogoče je naliti kaj potrebnega v posodo, ki je polna nepotrebnega. Treba je najprej izliti iz nje, kar je nepotrebnega. Tako je tudi pri prisvojitvi istinitnega krščanskega nauka. Treba je najprej razumeti, da vse pravljice o tem, kako je bog baje pred šesttisoč leti vstvaril svet, kako je Adam grešil in kako je padel človeški rož in kako je sin božji in bog, rojen od device, prišel na svet, odkupiti človeka in da vse evangelijske in biblijske basni in vse življenje svetnikov in povesti o čudežih in svetih ostankih niso nič drugega, nego sirova zmes babjeverja evropskih narodov z prevarami duhovništva. Le človeku, ki se je docela osvobodil teh prevar, je pristopno in jasno učenje Krista, ki ne potrebuje nikakega tolmačenja, katero nerazumeti je nemogoče.

To učenje ničesar ne govori ne o početku ne o koncu sveta, ne o bogu in njegovih namerah, vohče o tem, česar mi ne moremo vedeti in nam tudi ni potrebno vedeti, govori pa le o tem, kar je potrebno človeku storiti, da bi se izveličal, t. j. treba je živeti po najboljšem načinu to življenje od rojstva do smrti, po katerem življenju je prišel na svet. In zato je treba ravnati z drugimi tako, kakor mi sami hočemo, da bi drugi ravnali z nami. V tem je ves zakon in proroki, kakor je rekel Kristus. In za to, da bi mi tako ravnali, nam ni treba svetih podob, ne svetih ostankov, ne obredov, ne popov, ne svetih povesti, ne katekizmov, ne vlade, a nasprotno je potrebna svoboda od vsega tega. Kajti ravnati z drugimi, kakor hočeš da bi drugi s tabo ravnali, more le človek, ki je svoboden basni, ki jih izdajajo duhovniki za edino resnico. Le tedaj bo

človek v stanu izpolnjevati ne svojo voljo in ne volje drugih, ampak voljo božjo.

Volja boga pa ne obstoji v tem, da bi se mi bojevali in tlačili šibke, marveč v tem, da bi priznavali vse ljudi kot brate in stregli drug drugemu.

Delavci v Ljubljani in okolici!

Vabimo Vas na

ljudski shod

ki bo

v nedeljo, dne 23. maja
ob pol 10. uri dopoldne

na

vrtu Narodnega doma

z dnevnim redom:

Novi davki.

Proti namenom vlade Bienenrtha in Bilinskega, ki hoče ljudstvu navaliti več kakor sto milijonov novih indirektnih davkov, ki hoče zvišati vozne cene na železnicah na škodo potnikom tretjega razreda, ki hoče podražiti tovarne tarife tako, da bi se zopet podražil premog, ki pa varuje kapitaliste in veleposestnike vsake žrtve za državne in deželne potreščine, je treba

mogočnega protesta.

Pokazati morate, da niste pohlevne ovčice, ki se dajo brez glasu goniti v gospodarsko klavnico! Pridite torej vsi na shod, da bo

Impozantna Vaša manifestacija.

Okrajni odbor

jugoslovanske soc.-dem. stranke.

Politični odsevi.

* **Državni zbor** je šel, kakor smo že zadnjič poročali, na počitnice. Binkoštni prazniki so šele koncem drugega tedna, ampak binkošne počitnice so se morale začeti že začetkom tega tedna. Bienenrthova vlada je imela za to zelo tehten razlog. Proračunski odsek je moral dobiti časa, da reši svoje paloge. Če zbora zbornica, ne more delovati proračunski odsek. — To je seveda resnično, ampak čudno je, da so se vladni mo rijani tako pozno spomnili te lepe resnice. Še zadnje dni se je razglašalo, da bodo poslanci letos nenavadno pridni in da bodo imeli o binkošnih le štiri dni počitnic. A kar naenkrat je iz štirih dni postalo štirinajst. Ker je težko verjeti, da bi bili ognjeni jeziki dva tedna prezgodaj priplavali nad Bienenrthovo ministrstvo, je že treba druge iskati razloge. In nehote naleti pogled na »zmage«, katere ji obljubuje še bližnja bodočnost. Po prezgodnjih počitnicah se mora skoraj misliti, da se je baron Bienenrth ustrašil svojih zmag. Ampak kar se je dalo preprečiti pred binkoštni, bo moralo priti po binkošnih. In če je odlaganje odločitve dobiček za gospoda Bienenrtha, je pač veliko vprašanje.

* **V aneksijskem odseku** je baron Bienenrth, kakor je znano, nekoliko posnemal Petra. Preden je petelin trikrat zapel, je gospod Bienenrth zatajil gospoda Buriana. Iz dopisovanja med avstrijskim ministrskim predsednikom in skupnim finančnim ministrom je bilo sicer razvidno, da je avstrijski ministrski predsednik, ki se piše Bienenrth, privolil v ustanovitev ogrske banke za Bosno. Ker je pa strela morala zadeti nekoga, si je gospod Bienenrth mislil, da je vendar bolje, če zadene gospoda Buriana. In tako je dovolil, da so njegove stranke, predvsem krščanski socialci kakor besni napadli skupnega finančnega ministra ter jim je s svojim govorom celo sam pomagal. Krščanski socialci so zato še posebno slavili Bienenrthovo korajžo. Ampak ta korajža je bila zelo podobna možu iz snega; od nekod je zasijalo nekoliko solca in — moža ni več. Poloficiozen list je objavil izjavo, da »razlage, češ, da bi bil avstrijski gospod ministrski predsednik v aneksijskem odseku v svojem govoru hotel koga osebno napadati, ne odgovarja resnici«. Če to ni kľofuta za Bienenrthove stranke, tedaj so paragrafi o dejanskih zalitvah sploh brezpomembni.

* **V proračunskem odseku** se je v sredo končalo posvetovanje o proračunu železniskega ministrstva. Govoril je železniški minister Wrba, ki je zagovarjal zvišanje tarifov ter je obljubil, da bodo za delavce veljale znižane cene. Na vprašanje dr. Ellenboga je obljubil razne reforme v prid železničarjem. O podržavljenju južne železnice je dejal, da sedaj razmere niso ugodne za tako akcijo.

* **Indirektni davki** se zde Bilinskemu edino rešilo. »Fremdenblatt« javlja, da bo vlada primorana zvišati cene tobaka, smodk in cigaret, ako bo morala odnehati od povišanja davka na pivo. Obenem bo izvedla z letom 1912 monopol na vžigalice.

Strokovni pregled.

Zidarji v Klösterlu na Češkem stavkajo. Noben zaveden zidar ne potuje tja, da bi tam iskal dela.

Stavka in izključitev v Plznu. 7. maja je ustavilo 255 delavcev mostno-stavbenega oddelka Skodovih zavodov v Plznu delo, ker se jim ni dovolilo 25 %, povišanja njih mezde. Direkcija jih je pozvala, naj 10. maja pridejo na delo. Delavci se pozivu niso odzvali, temveč so še bolj agitirali za to, da se ne izvrši nobeno delo v mostno-stavbenem oddelku. 15. maja je direkcija zopet naznanila, naj pridejo na delo, če ne, bo 17. maja izključila vseh 4700 delavcev od dela. Kaj bo — se z napetostjo pričakuje.

Shodi.

Shod pleskarjev in slikarjev bo v nedeljo dne 23. maja ob 9. uri dopoldne v gostilni pri Novaku na sv. Petra cesti. Vsi slikarji ter delavci sorodnih strok udeležite se tega shoda polnoštevilno.

Domače vesti.

— **Na Štajerskem** so klerikalci zmagali na celi črti. Tudi Ploj ni prišel, kakor se je mislilo do zadnjega, v ožjo volitev, temveč je padel. Tako imajo v slovenskem delu dežele klerikalci v rokah vse mandate 4. kurije in kmetskih občin. Da so zmage pijani, jim ni zameriti, čeprav se tudi ni preveč čuditi temu vspehu. Da ima klerikalizem med Slovenci še veliko moč, je pač resnica, in razlogov za to dejstvo je dovolj. Poleg gospodarskih razmer, ki so podlaga kulturnimi, je eden najvažnejših vzrokov nezmožnost meščanstva, ki v vseh dolgih letih ni znalo najti pota do ljudstva in ga pridobiti, če že ne za kaj drugega, pa vsaj za svobodomiselnejše nazore. Seveda žive meščanski voditelji v veliki zmoti. Odkar so »mladi« začeli nekoliko dregati, priznavajo, da so pasli lenobo; to se pravi: priznavajo, da so premalo govorili. Sedaj bi radi to nadomestili, pa prirejajo shode po Kranjskem in po Štajerskem. Da same govorance ne zadostujejo, jim pa še vedno ne gre v glavo. Treba je citati poročila o teh liberalnih shodih! »Slovenski Narod« jih objavlja kar po stenogramu, pa na uvodnem mestu. Zdi se mu menda, da je vsak tak shod historičen dogodek. Ampak če človek bere, kaj deklamirajo gospodje, tedaj mu mora biti jasno, da ne bo nikdar mestu med temi veljaki in med ljudstvom. Zakaj nikdar ne bodo razumeli, da imajo različni sloji različne interese in da so med razredi nasprotja. Štajerski liberalci, dasi mlajši od kranjskih, so postali »delavni« prej kakor kranjski. In vendar ni pomagala pisarija »Narodnega Dnevnika.« Pa tudi ne bo pomagala. Kdor zna res objektivno soditi, je moral spoznati, da je dala tudi na Spodnjem Štajerskem socialna demokracija klerikalcem razmerno mnogo več opraviti nego liberalna stranka. In če bi imeli naprednjaki kaj več razsodnosti, bi jim človek dejal: »Gospoda, bodite pametni, pa organizirajte svoje meščanstvo. Dovolj imate dela, če hočete izvršiti to nalogo. Pustite pa pri miru delavske sloje in ne ovirajte s svojo nerodno in neplodno agitacijo dela socialne demokracije, ki je edina zmožna, med delavnim ljudstvom vstvariti moč proti klerikalizmu.« Tako bi jim človek svetoval, če bi mogli razumeti, da ima meščanstvo svoje interese, delavstvo pa svoje. Dr. Tavčar je včasih slutil nekaj takega, ampak sedaj je poslal misli in slutnje na počitnice in liberalizem meša zopet godljo, ki ne more nikoli zavreti. Na ta način olajšuje »naprednjastvo« klerikalizmu zmage in kadar je tepeno, gleda debelo, pa se čudi, da se je zopet zgodilo, kar se je moralo zgoditi.

— **»Konsumno društvo za Ljubljano in okolico«**, vpisana zadruga z omejeno zavezo, naznanja vsem zainteresiranim Vodmatu, Zelene jame, Sela, Most in kolodvorskega okraja v Ljubljani, da odpre 22. maja v Vodmatu, Bohoričeve ulice, v hiši g. Petriča svojo drugo prodajalno. Prva prodajalna na Glincah zaznamuje od svojega po-

Zagorski delavci!

V nedeljo, dne 23. maja t. l.
ob pol 3. uri popoldne bo

v dvorani gospoda Mihelčiča

velik delavski shod

z dnevnim redom:

1. Novi davki.
2. N. D. O. in socialna demokracija.

Poročal bo sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

Važnost dnevnega reda je tako umevna, da je ni treba posebej povdarjati. Na shod so vabljeni tudi vsi nasprotniki.

Sklicatelji.

čelka neprestano prav lep razvoj. V vsakem oziru zadovoljuje vse one člane, ki prebivajo v njenem okolišu. Brez dvombe bo tudi druga prodajalna korakala po isti razvojni poti kot prva. Konsumentje Vodmata, Zelene jame in vseh drugih krajev v bližini Bohoričevih ulic bodo kmalu izprevideli, da je v današnji dobi res treba dobre gospodarske organizacije, in pridružili se bodo v velikem številu »Konsumnemu društvu za Ljubljano in okolico« ter obiskovali bodo prav pogosto Vodmatsko društveno prodajalno. Že danes je združenih lepo število interesentov! — »Konsumnemu društvu za Ljubljano in okolico« se pridruži na ta način, da se prijavi pristop bodisi v društvenih prodajalnah, bodisi pri zaupnikih, oziroma v pisarni (Šelenburgove ul. 6/II), podpiše pristopno izjavo, vplača 1 krono pristopnine ter 20 kron deleža. (Delež se vplača ali takoj ali v več obrokih!) V prodajalnah se dobi dobro, sveže, zdravo blago po zmernih cenah proti plačilu v gotovini. Za vsako plačilo v prodajalni se sprejme potrdilo v obliki papirnatih dividendnih znamk, ki služijo koncem leta v dokaz: koliko je kdo skupil v prodajalni, ker se dobiček razdeljuje po tem, koliko je kdo skupil! — V interesu prebivalstva Vodmata, Zelene jame, Sela, Most in kolodvorskega okraja v Ljubljani je, da se priglasijo vsakdo, kdor le more za člana »Konsumnega društva za Ljubljano in okolico« ter da potem vsak član kupuje vse svoje življenske potrebščine v svoji prodajalni. Svoji k svojim! To geslo se čisto slisi! Tudi mi kličemo ob otvoritvi naše Vodmatske združne prodajalne: Svoji k svojim! Konsumentje v Konsumno društvo!

— **Jayna morala** je zlezla kranjski deželni vladi za kožo. Ker menda Ljubljana se ni dovolj abderitovska, mora baron Schwarz pomagati, da dosežemo vrhunec. Kdor hodi kaj po Prešernovih ulicah, je zadnje mesece večkrat opazil v oknu Schwentnerjeve knjižarne karikature slovenskih pisateljev in umetnikov, ki jih je izdelal zelo nadarjeni slikar Smrekar. Bili so karikirani Cankar, Askerc, Golar, Levstik, dr. Prijatelj, Zofka Kvedrova, Grohar, Kristan, Smrekar sam, i. t. d., i. d. Pristni humor teh karikatur je vsakomur ugajal in menda ga ni bilo med karikiranci mizantropa, ki se ne bi sam naslajal ob svojemu konterfetu. Zadnjič pa je bila razstavljena karikatura cele skupine. A naenkrat je g. Schwentner dobil veleurdni dopis, ki se je glasil: »Ljubljana, dne 15. maja 1909. Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane. Št. 24.780. — Blag. g. Lavoslavu Schwentnerju, knjigotržcu v Ljubljani. — Na podlagi § 7 ces. naredbe z dne 20. aprila 1854, št. 96 drž. zak., pozivlja Vas podpisana oblast, da nemudoma odstranite iz svoje izložbe podobo, katera predstavlja dr. Tavčarja, zmaja, ljubljanskega škofa, papeža in dr. Šustersiča, ker vzbujajo javno pohujšanje (§ 516 k. z.) V slučaju, da bi se ne pokorili, morala bi se doseči odstranitev omenjene podobe izvršilnim potom in zapadli bi globi 20 K. Zoper ta odlok dopusten je priziv na c. kr. dež. vlado kranjsko, katerega je tekom 24 ur po vročilu uradno prijavitel ter tekom nadaljnjih 3 dni izpeljati oziroma vložiti; odločilne moči bi se mu ne moglo priznati. — Županov namestnik Vončina l. r.». Na občinski seji je župan povedal, da je magistrat izdal ta odlok po nalogu deželne vlade. Zdaj torej vemo, kako intenzivno skrb v vladni palači, da nas umetnost ne bi pohujšala. Ker je pa vendar težko verjeti, da imajo pri vladi sami toliko preobilnega časa, pa bi bilo zanimivo izvedeti, odkod je pravzaprav prišla iniciativa. Tavčar in Šustersič sta menda oba vzvišena nad tem, da bi se čutila žaljena vsled umetniške karikature; papež je predaleč in je povrh se »jetnik«. Torej bi bilo vprašanje: Kdo se je škandaliziral: Ljubljanski škof ali zmaj? Morda bi nam to povedal uradni list.

V nedeljo, 23. t. m.

priredita združeni socialistični organizaciji
v Gorici

javen shod

na vrtu gostilne Marcini z dnevnim redom:

Novi davki.

Poročal bo italijansko državnozborski poslanec Silvij Pagnini, slovensko pa soodr. Josip Petejan.

Zadnje vesti.

Politični položaj. Dunaj, 21. maja. Nezanesljivost vladne večine narašča. V poljskem kolu, ki sestavlja z nemškimi meščanskimi strankami vladno skupino, je vodja »Poljske ljudske stranke«, poslanec Stapinski kritiziral sedanji politični sistem in predložil resolucijo, ki zahteva ustanovitev trdne večine v državnem zboru na taki podlagi, da bi bilo poljskemu kolu omogočeno sodelovanje z drugimi slovanskimi strankami, potem rekonstrukcijo kabineta in nov finančni načrt. Vodstvo poljskega kola študira resolucijo. — V proračunskem odseku se delo zelo počasi razvija. — Včerajšnja »Zeit« piše, da so v »parlamentu« mnenja, da ostane sedanji kabinet »vsaj do jeseni, neizpremenjen. Šele tedaj se bo moglo vprašati, če je mogoče sestaviti koalicijski kabinet ali ne.

Nemški poslanci in krščanski socialci so o tem enega mnenja. (Ampak to ne zadostuje za vladno večino.) — V vladnih strankah se trudijo, da bi predstavili dogodke v poljskem kolu tako, kakor da ne bi imeli nobene osi proti vladi, temveč bi le hoteli zagotoviti njen položaj. Resnica je, da je »Poljska ljudska stranka« (ki je vendar nekaj drugega kakor »Slovenska ljudska stranka«) že dolgo nezadovoljna s politiko poljskega kola in je že večkrat delala težave. Sicer se pa poljsko kolo tudi boji, da se položaj zboljša za Rusine na škodo Poljakov, če vstanejo Poljaki proti ostalim Slovonom in socialnim demokratom.

Proračunski odsek. Dunaj, 22. maja. Včeraj je proračunski odsek opravil proračun finančnega ministrstva. Grof Kolovrat je zahteval višje premije za izvoz alkohola. Ploj je kritiziral jezikovno rabo pri finančni prokuraturi v Gradcu in v Ljubljani. Nemeč je zahteval, da se izvrše zahteve, ki so jih tobačni delavci predložili v svoji spomenici. Markhlje seveda polemiziral s Plojem. Bilinski je v dolgem govoru zagovarjal svojo upravo. Napovedal je tudi razne nove direktne davke. Dohodninski davek bi se od 20.000 kron dohodka dalje zvišal progresivno 5 do 20 odstotkov. Za osebe, ki nimajo skrbeti za nikogar, bi se zvišal davek za 15, za tiste, ki imajo skrbeti za eno osebo, pa za 10 odstotkov. Nadalje se namerava davek na tantieme. Davek za prirast vrednosti bi se prepustil občinam. Davek na uživalce in monopol se študira.

Ogrska kriza. Budimpešta, 21. maja. O načrtih za rešitev krize se kolportirajo najrazličnejše in do skrajnosti nasprotne vesti. Gotovo je, da pride vladar kmalu še enkrat v Budimpešto. »Magyarország« je objavil trditev, da bo Fran Košut poklican, da razplete položaj in da sestavi novo vlado. Časopisje je sprejelo zelo skeptično to vest, čes, da je kralju pred vsem na tem ležeče, da se ohrani nagodba kot podlaga bodoče politike. »Magyarország« pa vzdržuje svojo vest z vso odločnostjo. Na drugi strani se zatrjuje, da bo najbrže sestavljeno uradniško ministrstvo. — Dijaki so sinoči priredili shod, na katerem so zahtevali ustanovitev samostalne banke za leto 1911. Na shodu so nastopali tudi voditelji neodvisnjaške stranke.

Dunaj, 22. maja. Cesar se odpelje v Budimpešto dne 26. t. m. V tukajšnjih krogih se misli, da je najbolj verjetna ustanovitev uradniškega ministrstva.

Goriški deželni zbor. Trst, 21. maja. Goriški deželni zbor se skliče sredi junija. Vlada namerava še enkrat poskusiti s posredovanjem med strankami. Najbrže se odpelje namestnik princ Hohenlohe drugi mesec v Gorico in bo konferiral z voditelji vseh strank. V političnih krogih ne pričakujejo mnogo uspeha od tega posredovanja, ker zavzemajo vse stranke slejkoprej trmasto stališče. Ako se vladna akcija ne posreči, se deželni zbor razpusti in je pričakovati nove volitve za jesen.

Stoletnica bitke pri Aspernu. V proslavo stoletnice avstrijske zmage pri Aspernu je bil sinoči v Ljubljani vojaški mirozov. Pred godbo, ki se je ustavila na Bleiweissovi cesti pred palačo deželne vlade, kjer je igrala nekoliko komadov in cesarsko pesem, so nosili transparent z napisom

Hoch 22/V 1809

Aspern - Erz. Karl.

Napis je bil črn na rmenem polju, začetne črke pa so bile rdeče. Ker se je mislilo, da so barve namenoma tako sestavljene, je bilo opaziti nekoliko nevolje; mir se pa ni kalil, dasi je bil skoraj ves policijski aparat na nogah. Danes zjutraj ob 6. uri je bila budnica z vojaško godbo, dopoldne bo poljska maša v Zvezdi.

Milostljivi car. Peterburg, 21. maja. Car je zaradi svojega rojstnega dne 194 smrtnih obsojdb izpremenil v pregnanstvo. To je prvo pomiloščenje izza revolucije.

Klanje v Afganistanu. London, 21. maja. Iz Simle poročajo, da je afganski emir došel v Katul in dal obglaviti mnogo ljudi, druge pa privezati pred topove in tedaj ustreliti.

Karlovci, 22. maja. Patriarh Bogdanović je s cesarskim dovoljenjem sklical srbski cerkveni sabor po binkoštnih praznikih.

Rim, 21. maja. Kakor se sedaj naznanja, je Avstrija odklonila oficialno udeležbo na razstavi, ki jo Italija priredi leta 1911 v proslavo zedinjenja države. (Seveda zaradi papeža!)

Nesreča pri vojaškem delu. Krems, 21. maja. Ko je včeraj 10 vojakov 1. stotnije 5. pionirskega bataljona v Mauternih kopalo šance, se je udrla zemlja in je zasula vse vojaške. Šest so jih rešili, eden je bil takoj mrtev, eden je umrl na transportu v bolnišnico, dva sta tako poškodovana, da ni upanja, da bi ukrevala.

Preklic.

Podpisani s tem preklicujem vse proti gosp. Ant. Prunku, skladiščnemu mojstru juž. železnice, v dveh javnih lokalih izrečene obdolžitve, ter obljubljam, da se bodem tudi v bodoče varoval, izražati se žaljivo proti organizaciji železničarjev in njih članov.

V Ljubljani, dne 18. majnika 1909.

Alojzij Jan

strojevodni namestnik južne železnice.

• Listnica uredništva.

Pulj: Prihodnjič. Manjka prostora!

P. 523

Našim rodbinom priporočamo

Kolinsko cikorijo!

Tržiški delavci!

V nedeljo, dne 23. maja

ob 3. uri popoldne Vas vabimo na

ljudski shod

ki bo

v gostilniških prostorih gosp. Kavčiča

z dnevnim redom:

Protest proti novim davkom.

Poročevalec soodrug ETBIN KRISTAN iz Ljubljane.

Delavci! Skrbite za množestvilno udeležbo, da bo Vaš shod mogoča manifestacija proti napadu na Vaše gospodarsko življenje.

Sklicatelji.

Ceniki zastoni in poštne prosto!

Pozor!

Kdor želi imeti dobro uro, naj jo zahteva z znamko »Union«, ker te ure so najbolj trpežne in natančne. Dobe se pri:

Fr. Čudnu
urarju in trgovcu
v Ljubljani

delničar in zastopnik
švicarskih tovarn
»Union« v Bielu in
Genovi. 40—9

Katinka Widmayer

trgovina pri 'Solnou' za vodo

Pogačarjev trg

priporoča svojo veliko zalogo

45—14

perila za dame, gospode in otroke. Rokavice, nogavice, kravate, bluže, oblekce, predpasnike, čepice, i. t. d. Vezanje umetnih cvetic. Nagrobne vence s trakovi. Vsa oprava za novorojenčke. Damski slamniki najnovejše mode. Krasne peče vedno v zalogi. Specialiteta za delavce: **Celulloid-ovratniki, prsa in manšete.**

Nizke cene

Klobuke, cilindre in čepice

v najnovejših fazonah in v velikih izberah priporoča

Jvan Soklič, Ljubljana

Pod Trančo št. 2.

52—28

Telefon št. 177

52—47

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam

**zagrebško in
: češko pivo :**

Telefon št. 177

Telefon št. 177

Krasno

pomladansko zalogo mod-
nega blaga za gospode in
dame priporoča:

Engelbert Skušek

Ljubljana

Mestni trg šte. 19.

104-62

**Našim čitateljem priporočamo, da se
ozirajo na take tvrdke, ki inserirajo v
našem listu.**

Svoji k svojim!

Lud. Černe

zlatar in trgovec z urami

ter zapriseženi sodnijski cenilec

Ljubljana, Wolfove ulice 3.

Izborna zaloga briljantnega blaga,
zlatnine, srebrnine in raznih ur.

Častna delavnica

za popravila in nova del a.
Cene najnižje. Solidna postrežba.

Modna trgovina.

P. MAGDIČ

Ljubljana

nasproti glavni pošti

priporoča:

35-4

vse modne in nakitne predmete, potrebščine
za krojače in šivilje, damsko perilo, bluže,
hišne halje, spodnja krila, narodne vezenine,
zastave, trakove in znake.

Klobuke za dame in deklice.

Potrebščine za modistinje.

Popravljanje damskih klobukov.

Posebni oddelek

: za gospode :

Vse vrste klobukov za gospode in otroke,
tkano barvasto in belo perilo, kravate, ro-
kavice in vse športne in toaletne predmete.

Globoko izpod cene

prodajam zaradi pomanjkanja prostora ravno došle spomladne in letne obleke, površnike, dežne
plašče za gospode in dečke. Najmodernejša konfekcija za dame in deklice.

Konfekcijska trgovina

v Ljubljani

A. Lukič

Pred škofijo šte. 19.

52-31

**Največja slovenska trgovka za obnvala
Združeni čevljarji v Ljubljani, Wolfove ulice št. 14**

priporoča slavnemu občinstvu v njegovo lastno korist to domače podjetje, ki
je že več let v posesti svoje lastne zaloge vseh vrst surovin in k stroki spa-
dajočih potrebščin ter je kot tako edino sposobno vstreti vsem zahtevam.

**Velika zaloga lastnega in tujega izdelka za gospode,
dame in otroke v poljubno najmodernejših oblikah!**

Naročila po meri in okusu se po želji, ravnotako tudi popravila z vso skrb-
ljivostjo izvršujejo. — Zunanja naročila točno proti povzetju. — Ceniki zastoj.

Filijalka: Stari trg šte. 28.

4-4

Ustanovljena 1847.

52-22

Ustanovljena 1847.

Čovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7 :: LJUBLJANA :: Turjaški trg št. 7

**Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in go-
sposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na zmeti, žimnati modroci, otroški yozički i. t. d.
Najnižje cene.**

Najsolidnejše blago.

Kmečka delavska

gospodarska zadruga

v Dobravljah, Goriško.

Registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Ustanovljena 1. 1908.

Vino se pošilja od 58 litrov naprej
po jako zmernih cenah.

Podpisano se tem potom zahvaljuje
dosedanjim vinskim odjemalcem, po-
sebnemu občnemu konsumnemu društvu v
Ljubljani, delavskemu konsumu v Idriji,
zasebnikom v Mirnu in drugod.

To priliko pa uporabi, da priporoča
veliko množino še neprodanega vipav-
skega naravnega vina iz lastnih kleti zdru-
ženih kmetov iz Dobravelj, Skrilj, Brji,
Šmarji, Rihemberga, Kamanja in bližnjih
vasi, vsem svojim dosedanjim in novim
odjemalcem po Kranjskem, Primorskem,
Štajerskem, Koroškem in drugod.

34

Zadružno vodstvo.

Nova Lenasi & Gerkman Nova
slovenska trgovina **Ljubljana** vogal Stritarjevih in Lingarjevih ulic slovenska trgovina
priporoča

za pomlad in poletje
vsakovrstno sukneno, volneno in platneno blago.

Cene solidne in postrežba točna.

24-14

Največja zaloga,

**najboljša in najcenejša trgovka za
naročevanje ozir. nakupovanje!**

Čopčev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlne prevlake, pristne, v posodicah po 1/2, 1/4, 1/8
in 1 kg. 104-46

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in naj-
lepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvastega za
pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravnega za vsakovrstne prevlake.

Brunolna za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno
1. 1892.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno
1. 1892.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Masčobo za usnje.

Oljnatih barv, priznane najboljše.

Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.

Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.

Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpežnega.

Gipsa, alabasterskega in štukaturnega.

Karbolilna, najboljše.

Fasadnih barv za apno.

Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudninskih.

Kleja za mizarje in sobne slikarje.

Vzorcev za slikarje, najnovejših.